

Kiss Anna Változások

A dűnék
világa, mielőtt –

nézzük, ahogy
hálót vetnek
a szélbe, a
szőke
zabföldeket,

világosan
lobbantja
nyári ingünk,
kóbor eb lel
nyomunkra,

az üres
padlásnál
még a létra,
fészek
maradéka,
fényé,

szőke nyár,

világosan
lobbantja
nyári ingünk,
kagyló
régii tálon,

mielőtt –

hortenziák,
apály, dagály,
és utak
áfonyáért,
boton, két
elfoszlott
kalap,

zabföldeken
világlanak,
az ősz még
itt talál,
és újra nyár,

nézzük, ahogy
hálót vetnek
a szélbe,
és a szőke
zabföldeket,

kóbor eb,
vagy ki tudja,

valóval
már a voltja,
kagyló
régii tálon,
hallgatjuk, a
hajók
hol, merre
járnak,

hálók
merülnek meg
a szélben –
hálók,
de mintha
mégsem –

víz ér túl
mindenen,
kagylón,
zabföldeken,
csak két kalap,

szerelmünk,

mintha
volnánk,
volna bárki,
a szél nagy,
áfonyái,
boton
zabszalma-
változat,

az üres
padlásnál a
létra, hálóik
maradéka,
fényé,

fészeké, a

dűnék világa,

mielőtt –

Kedves Anna, köszönjük, hogy mióta velünk vagy. Folytassuk közös szeretetünkkel 75. születésnapod után is így – sokáig tovább! (A szerk.)

Szó és tett egysége

Szélhúsú angyal anyja, ki vagy Budapesten, az Isten tartson meg alkotó kedvedben jó egészségben az emberi kor legvégső határáig!

Utána már a túlélőkön múlik ügyis. A bátorságukon: merik-e érteni, amit olvasnak; a tudásukon: ismerik-e szép alföldi szavaid valódi és igaz jelentéseit; a nyitottságukon, mellyel lelkükbe-szemlemükbe hatolhat tárgyias világod lenyűgöző lebegése. És evilágisága is egyben.

Rajtunk, kortársaidon más múlik: megtámogatjuk-e hihetetlen erődöt a magunk feleakkora-sincs erejével? Merünk-e annyira bízni ösztönünkben, hogy engedjük: ami szövegeid olvastán mélytudatunkat bizsergeti, fölemelkedjék a tudatunkba és újragondolássá, cselekvéssé váljon? Hogy ne csak sejtsük, hanem értsük is, s ne csak felfogjuk, hanem merjük is azt, ami a számodra magától értetődő.

Nem lehet könnyű ennyire látónak lenni. Ám aki nyitott szívvel olvas, tudja: születésnapj kétkötetesed, a *Gyolcs* végig fogja kíséreni az életét, s amikor zavarba jön, előveszi, mert Te már láttad azt, amivel mi, átlagemberek majd csak később fogunk szembesülni, és a válaszaid sem dodonaiak arra, amitől mi csak hebegünk-habogunk.

Jó Rád támaszkodni. Jó a Te írásaidd révén szembesülni azzal, hogy amit sosem mertem végiggondolni, az végiggondolható, sőt cselekvésre is váltható. Felszabadító erejű költészeted és a személyiséged nem egymással szemben álló, hanem egymást megvilágító, egymást feltételező tények. Egységet alkotnak, a szó és a tett egységét. Ami oly igen ritka manapság.

Köszönöm és köszöntelek! Boldog születésnapot, értő olvasókat most és mindörökké!

Vándor Anna

Az összejtésig vissza

*„Hogy is van ez, ezt most
én álmodom, vagy valaki más,
és most ez bennem merült fel...
és feltételezem, hogy ez utóbbi...”*

(Kiss Anna)

Gondolunk-e arra, mi a saját álmainkat álmodjuk-e? Vagy valaki más álmainak lenyomatával találkozunk sajátunk hitt álmainkban? Vannak-e saját büszke, félelmetes, valós, groteszk, jóleső, szomorú, sírni valóan szép álmaink, amilyen, olyan, de a miénk?

*„valóból, álomból való
néz rád sörényen át a ló
a szél a víz felől a szél,
álom való egymásból él,
a fenn és a lenn egyféle kék”*
(részlet Kiss Anna verséből)

Kiss Anna olyan ember, aki az összejtésig akarja megtudni őseinek álmát. Olvasatomban nem mással, mint saját múltjával szeretne azonosulni.

Magyarázza: „Az emberben ott van benne mindenki, aki az ő vérében benne van, tehát akihez köze volt bármikor. József Attila így mondja: az összejtig vagyok.

Bizonyos álmok mások tapasztalataiként jönnek elő, ezek annyira erős valamik lehetnek, hogy elő tudom hívni, nem tudom, hogyan, de elő tudom hívni, álmomban előjönnek ezek a dolgok. Amikor az ember ezekről az állatszellemekről álmodik, az nem az ő álma, hanem feljön benne valakinek az álma, de nem tudom, hogyan. Van egy képességem, amiről nem tudok, amit én nem művelek, de ami működik bennem. Az álmokat én nem

művelhetem, nem is akarom, Isten ments, a selymet se fogom súrolókefével dörzsölgetni, tehát nem viszem el a tudatomig, megelégszem avval, hogy ott van, ahol van. Csak eltűnődöm, hogy is van ez, ezt most én álmodom?”

Anna álmai maguk az ősforrásaink. Megelevenednek a védő szellemeink, múltunk esszenciális regei gyökerei. Nem a romantikus sámándobos múltba révedés az övé. A küzdés az elemekkel, a széllel, a homokkal, a nappal, a tűzzel, az állatokkal, a saját álmainkkal. Nem a cifrálnakodó katonai vagy úri pompa az ő álomlátásának sajátja. Verseiből, dalaiból, táncaiból kicseng, érződik a szellemi jelenlét. Egy szó, nem sok nem esik erről az ember-álom dimenzióról, gondolatai izzó lávaként, férfibőrben végigsuhannak a fontos emberi korszakokon. Érezzük a homokban az állatok prűszkölő jelenlétét. A történelmi idők szelét, a nemlét és a lét határán, margóján járó álomlátó regöst, aki kiteved a korokból és hazavágyódik. Az áldozati üst körül kap helyet a panteonban. Szavai egyszerre mélyről fakadnak fel, és olyan dalosak, mégis egyszerűek mint a madár éneke és szárnyalása mikor meglelte fészket. Még is minden csendes Anna körül. Nehéz volt ezt elérnie, megszenvedte, hogy kerüljék a fölös ismeretségek, beszélgetések. A negyedik emelet panelre metéje, harcosa, álmaink összejtig való kutatója. Senkivel nem kedves, mégis segítő gondolatú, hamar látó, átlátó és átlépő, pogány fészkeből meleget, emberséget nyílként kilövő harcost köszönteni nem egyszerű. Persze nem is nehéz. Hiszen vele egy egész napot

töltenék szótlanul. Talán ott lenne Schmidt Éva, és mások is. Nem tudom milyen lenne, a hogyan se tudom, de egy biztos, fontos az emlékezetbe véssődő mozdulatok napja lenne.

Ahogy párnával kínál otthona széknélküliségében. Ahogy hozza a vendégnek szánt bort, keleti csemegéket, ahogy vizsgál, ahogy bujkál benne az időpazarlás kemény útmutatása, ahogy a látogatónak összeszedetten önismerete tartományáiból kibuktatja a több ezer éves múltat, múltját. Olyan gondolatok kerülnek felszínre, amire a látogatás előtt kicsit se rezdült a belső. És hát a nagyszonyi harcos jelenlét. Ül a sátorban a negyedik emeleti lakásban, a pattogó tűz mellett. Ott érzed a gyönyörű, mindent felemésztő asszonyi jelenlétet, aki úgy szájba vág, akkora pofont kapsz tőle, ha kell, ha nem érted, mi az, amit régtől világunkban képvisel, hogy a fal adja a másikat. Gondolataival, férfias erejével csontig hatol, nem lehet kitérni előle. Egyszerű, mégis finom és őszinte szavai, megfogalmazásai, tartása az, ami kedélyesen, megfontoltan, halált váró bátorságban egy-egy beszélgetés alkalmával a másik ember valójához érve kinyitja a másikban az addig titokban tartott titkok mezejének nagy, rácsos kertkapuját. Az ódon kapu nyöszörögve, mégis barátságosan, kicsit gondterhelten – megint elmegy erre az emberre sok,

nagyon sok időm, gondolja Anna – kinyílik, ha merünk, beléphetünk a kapun belülre. A nagy ragadozók ott sétálgatnak a tavaszi mezőn, mintha mi az Anna védelmét élveznénk, éreznénk, megnyílik belsők, őszinteségünk, bátorságunk felébred, új erőre kapunk, erőt veszünk magunkon az összejtig, ekkor és csakis ekkor átlépünk, átléphetünk az állatszellemelek, védőszellemelek világába. Az igazi álmaink világába.

Kiss Anna: „Vannak ilyen álmaim – én nem vagyok sámán –, amelyben megjelennek ilyen védőszellemelek. Én nem segítséget kérni megyek. Álmaimban jelennek meg, ahogy ők akarnak. Nekem nem kell tőlük semmit sem kérdezni, csak a félelmet le kell győznom, és akkor kiderül, túrik, hogy megérintsem őket, vagy túrik, hogy leintsem őket, úgy viselkednek, mint a gyerek, aki rosszködik, aztán fölébrednek belőle...”

Kiss Anna beszédes gondolatait *A Végtelen Történet* című filmemből idéztem.

Anna, lehet, unod ezt a sok dumát! Lehet, hogy már rég felültél táltosodra, és úgy, mint a gondolat máshol jársz! Bárhol jársz, köszöntelek, és olyan teljességes időket kívánok, amikor is még sokáig eltűnődve merenghetsz a világ dolgain.

Halmy György (Nagymedve)

Tankák és ikonok között

Majdnem egy éve pillantottam meg először, amikor kiszálltam a Moszkva–Budapest vonat fülledt kocsijából. Lábam alatt a még ismeretlen magyar föld első méterei. Egy korty a friss márciusi levegőből... S a rám várakozók között Anna volt a váratlan meglepetés. Valahogy azonnal kivált. Talán azért, mert rendkívül jóságos és nyugodt erő áradt belőle, amely elválasztotta a többiektől és egyben-lévővé tette, s ezt a többség számára összeférhetetlen ellentétek alkotják: bizonyos monumentalitás, alaposság, a belső nyugalom mélysége, identitás-tudat kapcsolódik a könnyed társalgással, a nyitott szívű barátságossággal, sőt valami hetyke derűvel.

Utóbb az első érzések mind igazolódtak a sajnos nem nagyon gyakori, nyelvi akadállyal is szétválasztott beszélgetéseink során, amikor már világosan éreztem, hogy a tisztességes városi embernek a többség számára kialakított, tekintélyt sugalló képe mögött annak a vagánysága és féltelensége rejlik, aki állandóan lázad a megszokott, kimerevedett, holttá vált hagyomány ellen, akiből rendre némi kalandorság ütökzik ki az élethez való viszonyulásában, s ez hajtja az apacs sámántáncokhoz vagy Izlandnak a fekete bazaltot áttörő gejzirjeihez...

Az ellentéteknek ugyanez az egysége tűnik először a szemünkbe a kétköte-tes jubileumi összegzésben is: a monumentális, egy kézzel fölemelhetetlennek tűnő fóliáns, a „nem emberkéz faragta emlékmű” alaposságát a monolit fehérség hangsúlyozza. És mindezenközben: a hajlékony, fényes, ragasztott borító végtelen könnyűsége, mondhatni, bizonyos frivolsága... Sajnos még nem tudok eléggé magyarul, teljes mértékben még nem tudom értékelni Annát mint költőt, még nem mélyülhetek el munkásságának világában, ám abban biztos vagyok, hogy minden műve, verse, darabja ezekkel az egymással szervesen összefonódó, a többség számára összeférhetetlen elemekkel van tele... Akár csak a hagyomány és a kísérlet együttesének formájában...

Itt, Magyarországon egyik órangyalomként érzékelem. Nagyon sok dolog közelít bennünket egymáshoz, a világ számos dolgára, alapvető életelekre hasonlóan tekintünk, hasonló az az igényünk is, hogy az ősi kultúrákat, hagyományokat magunkba szívjuk, a leglényegüket megértve tegyük őket a magunkévá. Ez utóbbi azonnal az ember szemébe ötlük, ha a lakásába lép: menedék ez a mindennapi, az aktuális, a hiúság elől... Ott valóban az örökkel érintkezik az ember... Ráadásul Anna állandóan e műtárgyak, relikviák, buddhista tankák, pravoszláv ikonok között él... Más ember egy napig sem bírná az imának ebben a sűrű, zengő csöndjében, ő meg természetesnek érzi... Mert pontosan ez az ő világa, ez az ő valódi titkos élete. Ez a világ az ő része, de már ő is állandó, elválaszthatatlan része amannak... Az egyetemes szellemi kultúra szívének része...

És még azt mondhatom, hogy valahányszor látom ezt az embert, vagy gondolatban felidézem, a szívemet melegség tölti el, azt érzem, hogy igazi barát, aki mindig megért, támogat, és soha nem árul el...

Jan Kuntur
(Vándor Anna fordítása)

Ekaterina Joszifova
Száll le

szárnyvadász
éj

(Kiss Anna)

az éj
behúzott szárnyakkal

tépázott szárnyakkal
megperzselt szárnyakkal

közöttük kihullunk
röpülünk

A jövő

nem jött még el, de
mi voltunk
s az előttünk élők is
voltak
vágyaink találkoztak
az övékével
a Jövő
nem jött el a találkozóra.

Szondi György fordításai